

Okul Öncesi Ö?retmenlerinin S?n?f Yönetiminde ?stenmeyen Davran??lara Kar?? Kulland??? Stratejileri Belirleme Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Okul Öncesi Ö?retmenlerinin S?n?f Yönetiminde ?stenmeyen Davran??lara Kar?? Kulland??? Stratejileri Belirleme Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=27729>

Özet

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminde İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullandıkları Stratejileri Belirleme Ölçeği, okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin, sınıf içinde karşılaştıkları olumsuz ve istenmeyen davranışlara yönelik uyguladıkları yönetim stratejilerini tespit etmek amacıyla geliştirilmiş bir ölçme aracıdır. Bu ölçek, öğretmenlerin disiplin yaklaşımlarını, davranış deiktirme modellerini ve sınıf yönetimindeki etkinlik düzeylerini altı farklı boyutta değerlendirmektedir. Ölçek, 2015 yılında Ouz Kele tarafından geliştirilmiş olup, öğretmenlerin pedagojik yeterliliklerini ve müdahale yöntemlerini bilimsel bir çerçevede incelemeyi hedeflemektedir.

Ölçek, toplamda 30 maddeden ve altı alt boyuttan oluşmaktadır. Yapılan geçerlik ve güvenirlik çalışmaları, ölçeğin okul öncesi öğretmenlerinin stratejilerini ölçmede yüksek düzeyde yapısal uygunluğa sahip olduğunu göstermiştir. Bu araç, özellikle öğretmen eğitiminde ve sınıf yönetimi araştırmalarında önemli bir kaynak teşkil etmektedir.

Anahtar Kelimeler

Okul Öncesi, Öğretmen Stratejileri, Sınıf Yönetimi, İstenmeyen Davranış, Davranış Deiktirme, Disiplin Modelleri, Ölçek Geliştirme.

Yazarlar

Ouz Kele

Amaç

Bu ölçeğin temel amacı, okul öncesi öğretmenlerinin sınıf ortamında çocukların sergilediği istenmeyen davranışlara karşı kullandıkları spesifik stratejileri ve disiplin yaklaşımlarını sistematik bir şekilde belirlemektir. Ölçek, öğretmenlerin hangi teorik modelleri (Gerçeklik Terapisi, Güvengen Disiplin vb.) uygulamaya eğilimli olduklarını ortaya koyarak, mesleki gelişim ihtiyaçlarının saptanmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Elde edilen veriler, okul yönetimleri ve eğitim fakülteleri için, öğretmenlerin sınıf yönetimi yetkinliklerini artırmaya yönelik hedefe odaklı eğitim programları geliştirmede rehberlik edebilir.

Yapı

Ölçek, okul öncesi öğretmenlerinin istenmeyen davranışlara karşı kullandıkları stratejileri ölçen altı farklı alt boyuttan (faktörden) oluşan çok boyutlu bir yapıyı temsil etmektedir. Bu alt boyutlar, literatürde kabul görmüş farklı disiplin ve davranış yönetimi modellerine dayanmaktadır.

Toplamda 30 madde ile ölçülen bu yapı, öğretmenlerin müdahale tercihlerindeki çeşitliliği yansıtmaktadır.

Gerçeklik Terapisi/Kontrol Modeli: Çocuğun davranışının sorumluluğunu almasına odaklanan stratejiler.

Güvengen Disiplin Modeli: Kuralların net ve kararlı bir şekilde uygulandığı, ancak saygılı iletişimin korunduğu stratejiler.

Öğretmen Etkililiği: Öğretmenin kendi otoritesini ve sınıf kurallarını hatırlatma yoluyla davranışları yönetme yetkinliği.

Kaunin Modeli: Grup yönetimi ve bireysel müdahaleler (örneğin, yer değiştirme) içeren stratejiler.

Sosyal Disiplin Modeli: Daha çok dikkatli davranışlara ve idari süreçlere yönelme stratejileri.

Davranış Değiştirme Modeli: Davranışın sonuçlarını kullanarak (pekiştirme veya ceza) durumu okul idaresine bildirme gibi resmi prosedürleri kullanma stratejileri.

Geçerlik

Ölçeğin yapı geçerliğini test etmek amacıyla yapılan faktör analizi sonuçları, ölçek maddelerinin alt faktöre ayrıldığını göstermektedir. Maddelerin faktör yükleri geniş bir aralıkta, 0.44 ile 0.84 arasında değişmektedir. Bu yük değerleri, maddelerin ilgili alt boyutları temsil etme gücünün yüksek olduğunu işaret etmektedir. Nihai ölçekte yer alan tüm maddelerin faktör yüklerinin 0.30'un üzerinde olması, kabul edilebilir düzeyde faktör yapısına sahip olduğunu kanıtlamaktadır.

Yapılan analizlerde, ölçeğin açıkladığı toplam varyans oranı %49.89 olarak belirlenmiştir. Bu oran, alt faktörlü yapıyı ölçmek istenen yapıdaki varyansın neredeyse yarısını açıklayabildiğini göstermektedir, bu da ölçeğin yapısal olarak yeterli düzeyde geçerli olduğunu desteklemektedir.

Güvenirlilik

Ölçeğin iç tutarlılık güvenilirliği, Cronbach Alpha katsayısı kullanılarak incelenmiştir. Ölçeğin alt faktörünün her biri için ayrı ayrı hesaplanan Cronbach Alpha katsayıları şöyledir:

1. Faktör için: 0.86
2. Faktör için: 0.78
3. Faktör için: 0.64
4. Faktör için: 0.73
5. Faktör için: 0.71
6. Faktör için: 0.61

Ölçeğin genel iç tutarlılık katsayısı ise 0.71 olarak bulunmuştur. Bu değerler, faktörlerin çoğunluğunun iyi ile kabul edilebilir düzeyde güvenilirliğe sahip olduğunu göstermektedir. Özellikle

ilk iki faktör oldukça yüksek tutarlılık sergilemektedir. Bu faktörlerin toplam varyansa katkıları %49.89 olarak tespit edilmiştir.

Faktör Analizi

Ölçeğin geliştirme çalışmasında uygulanan faktör analizi sonucunda, ölçeğin altı temel boyuttan oluştuğu belirlenmiştir. Bu altı boyutlu yapı, okul öncesi öğretmenlerinin kullandıkları stratejilerin teorik olarak farklı disiplin modellerini temsil ettiğini ortaya koymaktadır. Faktör yükleri 0.32 ile 0.76 arasında değişmekte olup, tüm maddelerin ilgili faktörlere yeterli düzeyde katkı sağladığı görülmüştür.

Açıklanan toplam varyansın %49.89 olması, ölçeğin ölçtüğü yapıların önemli bir kısmının bu altı faktör tarafından temsil edildiğini göstermektedir. Bu bulgular, ölçeğin yapısal geçerliliğinin güçlü bir kanıtıdır ve öğretmenlerin davranış yönetimi yaklaşımlarının çok yönlü olduğunu doğrulamaktadır.

Araç

Test Türü: Geliştirme

Format: 6 alt boyut ve 30 maddeden oluşan öz bildirim ölçeği.

Derecelendirme: 5'li Likert Ölçeği (1= tamamen katılmıyorum - 5= tamamen katılıyorum).

Mevcut Diller: Türkçe.

Popülasyon Grubu: Okul Öncesi Öğretmenleri.

Yaş Grubu: Yetişkin (Okul Öncesi Öğretmenleri).

Popülasyon Detayları: Okul öncesi eğitim kurumlarında (anaokulu, kreş vb.) çalışan öğretmenler.

Test Metodolojisi: Öğretmenlerin istenmeyen davranışlara karşı ne sıklıkla veya ne ölçüde belirli stratejileri kullandıklarını belirlemeye yönelik tutum ölçeği.

Anahtar Kelimeler

Okul Öncesi Eğitim, Öğretmen Disiplini, Davranış Yönetimi Stratejileri, Gerçeklik Terapisi, Güvengen Disiplin, Likert Tipi Ölçek, Psikometrik Özellikler.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Oğuz Keleş

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Bilgi mevcut değildir.

Kurum E-posta Adresleri: okeles@cu.edu.tr

Yazın Adresi: Çukurova Üniversitesi (Kaynak referansı Hacettepe Üniversitesi'ni göstermektedir).

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2015

İzinler ve Ücret: Ticari olmayan akademik araştırmalar için genellikle yazardan izin alınması tavsiye edilir. Ölçeğin kullanım ücreti hakkında bilgi mevcut değildir.

Kaynaklar

Keleş, O. (2015). Okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetiminde istenmeyen davranışlara karşı kullandığı stratejileri belirleme ölçeği geçerlik güvenirlik çalışması. *Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal*, 1(2), 361-367. Makalenin orijinal PDF dosyasına aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir:

The original PDF can be downloaded here: okul-oncesi-ogretmenlerinin-sinif-yonetiminde-istenmeyen-davranislara-karsi-kullandigi-stratejileri.pdf

Makalenin çevrimiçi bağlantısı: sbfdergi.hacettepe.edu.tr

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminde İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullandığı Stratejileri Belirleme Ölçeği Maddeleri

Ölçek 6 alt boyut ve 30 maddeden oluşmaktadır. Her alt boyut, ilgili strateji modelini temsil eden örnek bir madde ile aşağıda sunulmuştur:

Gerçeklik Terapisi/Kontrol Modeli: "Çocuk olumsuz davranış gösterdiğinde onunla konuşurum."

Güvengen Disiplin Modeli: "Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde ona sorumluluk veririm."

Öğretmen Etkinliği: "Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde sınıfın kuralına hatırlatırım."

Kaunin Modeli: "Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde çocuğun yerini değiştiririm."

Sosyal Disiplin Modeli: "Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde müdür odasına gönderirim."

Davranış Değiştirme Modeli: "Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde okul idaresine durumu bildiririm."

ARABPSYCHOLOGY.COM